

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència de l'honorable Sr. Joan Casanovas

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 1.^r d'octubre del 1934

SUMARI

S'obre la sessió a les sis menys deu minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

Lectura d'una comunicació de l'honorable senyor President de la Generalitat donant compte de la constitució definitiva del Govern de la Generalitat.

Parlament de l'Honorable senyor President de la Generalitat.

Intervenció del senyor Duran i Ventosa.

Contestació de l'Honorable senyor President de la Generalitat.

Intervenció del senyor Romeva.

Rectificacions dels senyors Duran i Ventosa i Honorable President de la Generalitat.

Ordre del dia:

Discussió del dictamen de la Comissió de Cultura sobre el Projecte de Llei confiant a l'Institut d'Acció Social Universitària i Escolar de Catalunya l'administració de les beques de la Generalitat i creant cent beques amb destinació a estudis universitaris.

A prec del senyor Tauler, se suspèn la discussió d'aquest dictamen per tal de donar temps d'estudiar-lo als senyors Diputats.

Ordre del dia per a la sessió de dimarts.

S'aixeca la sessió a tres quarts de vuit de la vetlla.

S'obre la sessió a les sis menys deu minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Al banc roig hi ha els honorables senyors Consellers de Justícia i Dret i de Finances.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

(Entren a la Cambra els honorables senyors President de la Generalitat i Conseller d'Economia i Agricultura.)

Lectura d'una comunicació de l'Honorable senyor President de la Generalitat donant compte de la constitució definitiva del Govern de la Generalitat

El Sr. PRESIDENT: Doni's lectura d'una comunicació de l'honorable senyor President de la Generalitat donant compte de la constitució definitiva del Govern de Catalunya.

(El senyor Secretari dóna lectura a la següent comunicació:)

«Tinc l'honor de comunicar-vos que, amb aquesta data, he resolt nomenar els senyors Pere Mestres i Albet, Conseller d'Obres Públiques i Assistència Social i Sanitària i Josep Dencàs i Puigdollers, Conseller de Governació, del Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, i acceptar a aquest darrer la dimissió del càrrec de Conseller de Sanitat i Assistència Social.

Visqueu molts anys.

Barcelona, 18 de setembre del 1934. — El President, Lluís Companys.

Honorable senyor President del Parlament de Catalunya.»

(Durant la lectura entren a la Cambra els honorables senyors Consellers de Treball i d'Obres Públiques i Assistència Social i Sanitària.)

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula l'Honorable senyor President de la Generalitat.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: La comunicació que s'acaba de llegir, senyor Diputats, és per a donar compte del canvi operat en la constitució del Govern de Catalunya. Naturalment que aquest canvi és una cosa que res no té que veure ni amb l'orientació, ni amb la composició, ni amb les directrius del Govern.

(Entra l'honorable senyor Conseller de Cultura.)

Vàrem tenir la dissort de perdre el nostre estimat amic, el que fou Conseller de Governació, senyor Selves, i en aquells moments el Conseller de Sanitat i Assistència Social, senyor Dencàs, va captenir-se al mateix temps de la Conselleria de Governació. És evident que això era una cosa completament transitòria, i, passat el temps necessari, passades les circumstàncies que obliguen sovint a una interinitat, he designat Conseller de Sanitat al senyor Mestres, la història del qual és prou coneguda, puix que les seves aptituds foren posades de relleu en aquest Govern quan desempenyava la Conselleria de Governació, i el patriotisme i el zel del qual aprecia tot el poble de Catalunya.

Això ha obligat també a una petita modificació, que, potser, ja vaig assenyalar el dia del meu discurs de presentació de Govern. Jo deia, llavors, que damunt del Departament de Treball hi pesava un excés de feina i que era necessari pensar si calia que es creés un Departament d'Obres Públiques o una Direcció General, i si es desorganitzava, de la manera que fos més adequada, aquell Departament, que tenia una funció delicada i que, a més, representava una acumulació de treball extraordinària per al Conseller que n'estava encarregat. He cregut convenient, per tant, separar de la Conselleria de Treball la Secció d'Obres Públiques, cosa que permetia el Pressupost, en el qual ja estava acoplat per seccions, per a anexionar-la al Departament de Sanitat, les directives del qual estan ja donades, per tal de fer un conjunt que formi una Conselleria d'una extraordinària delicadesa, fins el que ve a constituir una de les més importants en el Govern de Catalunya.

Exposat, per tant, el simple coneixement del fet, les paraules que s'havien de dir ritualment respecte el senyor Mestres — i per damunt d'aquest ritualisme hi ha l'afecte i la consideració que tothom li té —, he volgut, en donar compte al Parlament d'aquest canvi sofert, adjuntar-les a la notificació de les modificacions experimentades en l'estructuració de dues Conselleries, cosa que sols necessitava breus paraules per quant no representa cap modificació en les orientacions del Govern ni àdhuc en la seva constitució.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Senyors Diputats: Aquesta Minoria de Lliga Catalana, tantost restituïda a aquest Parlament, esperava amb veritable interès les declaracions que creia que faria el senyor President de la Generalitat de Catalunya, però encara que el senyor President de la Generalitat ens ha explicat els motius dels nomenaments de nous Consellers a favor dels senyors Dencàs i Mestres, nosaltres creïem que, per damunt d'aquests motius de caràcter personal que el senyor President ens ha exposat, hi hauria indicat també quelcom sobre la gravetat de la situació política present, gravetat de la situació política, que no perquè nosaltres hàgim estat absents del Parlament durant aquest temps, tindríem el dret de demanar que se'ns donessin explicacions respecte al que ha passat durant la nostra absència — perquè ens fem càrrec que on no hi érem, no hi havíem d'ésser comptats —, sinó perquè des de que el Parlament no s'ha reunit han passat també coses prou greus perquè se'n preocupi, i estan passant en aquest mateix moment coses prou transcendents perquè en tingui coneixement el Parlament de Catalunya.

No tinc necessitat d'esmentar d'una manera concreta i precisa aquests esdeveniments de tanta gravetat, perquè aquesta Minoria, fidel sempre als dictats del patriotisme, comprèn que en molts moments és preferible el silenci a unes extemporànies manifestacions que en un Parlament es facin. Però qui havia de judicar, en tot cas, d'aquestes coses és el Govern i les Minories al mateix temps, i nosaltres entenem que en els moments actuals potser val la pena que el Parlament se n'ocupi, no per a prendre, naturalment, decisions en vots, perquè d'aquestes decisions en vots són massa coneguts els resultats que tindrien, sinó perquè hi hagi aquest intercanvi d'opinions, aquesta diferent expressió dels criteris, que és el que en definitiva dóna tota la força al sistema parlamentari en virtut del qual es mou la institució cabdal de Catalunya.

I permeteu-me — jo no sé si la Presidència entenia que en aquests moments no havíem de fer més que un acatament a les manifestacions de l'Honorable senyor President, però jo suposo que, en una bona pràctica parlamentària, el moment de parlar de la qüestió política i de la confiança amb el Govern, és després d'haver parlat el Govern — permeteu-me, dic, exposar en nom dels nostres companys la causa en què nosaltres entenem que rau aquest confusionisme actual i aquests perills

en què malhauradament per a tots es troba la nostra institució capdal.

Em penso que tots estem conformes, callant o afirmant-ho, en què els actuals moments polítics són greus, en què els moments pels quals tots atravessem són greus, tan greus, que per aquí fora fins s'havia dit que davant de la consciència de la gravetat del moment actual hi havia hagut la idea de fer en aquests moments, aquí, només una sessió formulària, perquè el pensament de molts no està pas en aquesta casa, en aquests moments, sinó fora d'ella. (*Forts rumors.*)

El Sr. PRESIDENT: No hi havia aquesta idea; almenys la Presidència la desconeixia. Hi ha una Ordre del Dia que es desenrotlla. (*Segueixen els rumors.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: Jo el que voldria pregar a la Presidència és que fes el favor de pregar els senyors Diputats que es facin càrrec de la seriositat dels moments actuals i de la seriositat d'una sessió parlamentària. (*Rumors.*)

El Sr. FRONJOSA: De la seriositat de la situació de vostès. (*Assenyalant la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: La gravetat dels moments actuals, senyors, depèn d'una manera principalíssima del confusionisme amb què ve actuant, no diré el Govern de la Generalitat de Catalunya, sinó que hauré de dir — i em sap molt greu haver-me de dirigir personalment a qui tinc tant d'afecte personal i amb qui m'ha lligat tanta amistat durant tants anys — l'Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya. Vivim en uns moments d'un confusionisme extraordinari, i val la pena que tinguem el valor d'afrontar clarament la realitat de la situació.

Vivim en aquest confusionisme perquè, ací i fora d'ací, no se sap ben bé quina és l'orientació de la Generalitat de la Catalunya autònoma. Hi ha en determinats sectors una orientació separatista; hi ha en altres sectors una orientació diametralment contrària a l'orientació separatista. He de fer aquí, en nom de Lliga Catalana, una doble declaració: la primera, la repetició que Lliga Catalana, i per tant els Diputats d'aquesta Minoria, no són separatistes. (*Forts rumors en els sectors governamentals.*)

Diversos senyors DIPUTATS: Ja ho sabíem! Sou espanyolistes!

El Sr. FRONJOSA: I aviat ni catalanistes!

El Sr. DURAN I VENTOSA: La segona, que Lliga Catalana segueix considerant avui, com considerava en temps de la Monarquia, que el separatisme és una idea lícita i que, per consegüent, és tan respectable ésser separatista com el tenir qualsevol altra ideologia. El que ja no és respectable és jugar davant l'opinió catalana i davant de l'opinió espanyola, amb aquest doble joc de separatisme en uns moments i no separatisme en altres. I aquí estem veient com hi ha sectors dels que tenen en llurs mans la responsabilitat del Govern de Catalunya que estan jugant constantment, i en uns moments apareixen com a separatistes i en altres moments no apareixen com a tals, cosa que produeix una desorientació ben fonda en el sí de l'o-

piní de Catalunya, (*Rialles en la Majoria.*) i produeix alhora aquest confusionisme que està perjudicant en aquests moments d'una manera tan greu i transcendental — encara que riguin certs sectors de la Majoria —, les relacions entre la nostra institució cabdal, la Generalitat de Catalunya, i el Govern de la República espanyola.

Jo hauria desitjat que el senyor Companys, l'Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya, hagués adoptat en aquesta matèria un criteri ben clar, una posició ben neta, una posició diàfana fos en un sentit o fos en un altre (*Rumors en la Majoria.*), cosa que li donaria l'autoritat suficient per poder seguir parlant, per poder discutir, per poder exigir al Govern de la República espanyola. (*Rumors i rialles en els escons governamentals.*)

Però el que no és possible és mantenir-se en aquest estat de confusió, sense saber quan s'és separatista i quan no se n'és; quan s'ha d'anar a parar a l'orientació en aquest sentit i quan es vol anar a l'orientació contrària. I, sobretot, el que no és admissible de cap manera és que s'actui en els actes de Govern, unes vegades marcant un sentit, i d'altres marcant el sentit contrari. E que no és possible, des del Govern, és aparentar que s'és separatista segons qui sigui que governi la República espanyola; no es pot admetre en un problema d'aquesta transcendència, en un problema d'aquesta gravetat, presentar-se com separatista si a Madrid hi ha un Govern de dretes o no separatista si a Madrid hi ha un Govern d'amics. Que en les qüestions que afecten els sentiments del poble d'aquí i que afecten els sentiments i les ideologies de la gent d'allà, és necessari adoptar una idea clara. No es pot jugar amb el patriotisme (*Forts rialles en els sectors governamentals*), no es pot jugar amb idees dels uns i dels altres.

Diversos Srs. DIPUTATS de la Majoria: Estem completament d'acord.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Aquest sentit contradictori de la política que ve desempenyant l'Honorable Sr. President de la Generalitat de Catalunya, no s'ha marcat pas solament en aquest punt capdal — que nosaltres considerem capdal —, del separatisme. És que s'ha anat produint en totes les coses, en tots els actes d'una certa transcendència del Govern, que no dic que ell presideix, si no del Govern que ell forma, del Govern que és una emanació de la seva pròpia personalitat, i per això no estranyi el senyor Companys, bon amic meu, que m'hagi de dirigir a la V. S., perquè en aquests moments jo no puc reconèixer els seus companys més que com a Consellers designats per ell, però la representació de la política de la Generalitat, és la V. S. qui únicament la té, tota la responsabilitat, tota la glòria en el seu cas, tot el fracàs en altre cas, serà per a la V. S. (*Rumors en la Majoria.*). I és la V. S. la que està desconcertant l'opinió de Catalunya en aquests moments, perquè nosaltres veiem com l'Honorable Sr. President de la Generalitat de Catalunya arriba un moment en què destitueix un funcionari d'una altíssima autoritat en els organismes que d'ell depenen, i si no volem el mot «destituir» — no hem de renyir aquí per un mot —, exigeix per altres motius de Govern, que un determi-

nat funcionari abandoni el seu lloc. No entraré en l'examen de la qüestió, però entro, sí, en l'examen del desconcert que això produeix en l'opinió de Catalunya, que després d'haver vist que per una indicació probable del Sr. President de la Generalitat de Catalunya aquest funcionari deixà el seu lloc, — ja veieu que poso un gran compte en les meves paraules — (*Rumors i rialles en la Majoria.*), després, el propi Sr. President de la Generalitat de Catalunya compareix en un acte d'homenatge a aquest mateix funcionari que havia deixat el seu lloc per una imposició, per una exigència, per un prec del propi Sr. President de la Generalitat de Catalunya. (*Rumors.*)

El Sr. ARMENDARES : És tràgic, senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA : I si fos només aquesta contradicció en la política del senyor President de la Generalitat ! Però és que n'hi han moltes altres, encara ! Nosaltres hem vist en uns determinats moments, com es venia aquí a discutir no a discutir — que discutir tot es pot discutir —, a negar l'autoritat d'un dels òrgans cabdals de la Constitució de la República espanyola, al qual vosaltres amb els vostres vots havíeu donat vigència. I ens trobem amb què s'ha vingut aquí a discutir, per raons que ja discutirem en la llur hora — en aquest moment no he de fer-hi més que una al·lusió lleugera —, l'actuació de la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals. Ja veieu que em fico a la boca del llop. (*Rialles.*) Però feu-me la mercè d'escoltar-me. Nosaltres recordem que ara fa un any, en el mes de setembre de l'any passat, es va convocar, amb caràcter extraordinari, el Parlament de Catalunya, en aquell saló de passos perduts que hi ha al costat, perquè designés el Parlament de Catalunya el Vocal representant del Parlament en el Tribunal de Garanties Constitucionals, i em sembla que l'acatament a un organisme com més és demostra és nomenant un Vocal perquè formi part d'aquest organisme, i no és possible portar els afers a un Tribunal determinat per reservar-se després el dret d'acatar o no acatar les seves resolucions segons ens plagui o deixi de plaure'ns. I jo recordo que en aquells moments, en aquella sessió no per cert menys memorable i transcendental del mes de setembre de l'any passat, un Diputat d'aquest Parlament, que no era de la Majoria, ni de cap dels grups de la Majoria, ni de cap dels grups que aleshores ja discrepaven de la Majoria, encara que després s'hagin aplegat a la Majoria, (*Rialles.*) un Diputat que tampoc no formava part d'aquesta Minoria de Lliga Catalana, el senyor Romeva, d'Unió Democràtica de Catalunya, va ésser l'únic Diputat que en aquella sessió memorable va dir que la seva ideologia de radicalisme catalanista es negava a donar els seus vots pel nomenament d'un Vocal representant del Parlament de Catalunya al Tribunal de Garanties Constitucionals. I jo he de reconèixer que l'únic Diputat que té autoritat, en tot cas, per a anar a impugnar la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals, és el senyor Romeva ; i els altres Diputats del Parlament de Catalunya que per mitjà dels seus grups varen prendre part en la votació per a nomenar el senyor Sbert Vocal del Tribunal de Garanties Constitucionals, no han tingut

mai cap autoritat per a negar acatament a aquest Tribunal. (*Rialles i rumors en la Majoria.*)

El Sr. BATESTINI : És infantil, això !

El Sr. DURAN I VENTOSA : Aquesta actitud, Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya, evidentment desconcerta l'opinió, com ja havia dit abans. (*Rialles.*)

El Sr. FRONJOSA : Quan es desconcerta l'opinió fugen les masses del partit. (*Dirigint-se al senyor Duran i Ventosa.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA : (*adreçant-se al senyor Fronjosa.*) Vosaltres no representeu l'opinió. Jo parlo de l'opinió i no de les VV. SS.

El Sr. FRONJOSA : Ja et conec herbeta, que et diu marduix. (*Rialles.*)

El Sr. MIRACLE : Si tenen 100 vots !

El Sr. DURAN I VENTOSA : Jo parlo de l'opinió i no de grups que en definitiva no representen opinió. I d'aquest desconcert, com dic, de l'opinió, ha vingut accentuat encara més, perquè tots recordaran encara aquells moments d'heroicitat provocada que va agitar fonament tota l'opinió de Catalunya en el mes de juny propassat. Em refereixo a aquells moments en què es va tractar, jo crec que inútilment, de provocar un aixecament general de Catalunya davant de la sentència d'un organisme de la República espanyola. Jo recordo, per més que materialment no hi estigués present, jo recordo que en aquells moments, crec que amb sentiment de molts de voltres, sinó de tots, amb sentiment de part de molts de vosaltres, es va tractar d'agitar a les masses contra l'illustre patriarca del catalanisme i cap que a nosaltres ens dirigeix. (*Forts rumors en la majoria.*)

El Sr. FRONJOSA : Ara si que em posaria a plorar !

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria : Els joves havien de venir !

El Sr. VALLÈS I PUJALS : Sempre els mateixos, no han canviat gens !

(*En els sectors governamentals segueixen els rumors, que van intensificant-se. Diversos senyors Diputats de la Majoria dirigeixen frases al senyor Duran i Ventosa que no poden percebre's clarament.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA : Senyor President : Nosaltres voldríem que les frases de mal gust no tinguessin cabuda en aquest Parlament.

El Sr. PRESIDENT : La Presidència no havia oït cap paraula de mal gust. La Presidència espera que cap senyor Diputat no tindrà cap paraula que pugui molestar a altre senyor Diputat. El senyor Duran i Ventosa pot seguir en l'ús de la paraula.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Jo recordo aquells moments de commoció intensa de Catalunya que, encara que fos provocada quelcom artificialment, hem de reconèixer que va existir ; i recordo aquelles frases, perquè això sí que ho vaig llegir després, que en aquest Saló varen pronunciar-se contra d'aquella sentència d'un organisme de la República espanyola i negant-se a acceptar aquella sentència.

El Sr. BATESTINI : Era de l'anti-República.

El Sr. DURAN I VENTOSA : I en aquests moments ens trobem que, després d'aquesta acti-

tud, després d'afirmar-se que el Parlament de Catalunya es mantenia en la Llei que s'havia dictat abans i s'havia publicat feia pocs dies i havia estat objecte de recurs, hem vist com aquella Llei ha quedat substituïda per una Llei nova, que és la que va aparèixer ahir al *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*. I davant d'aquests fets, diem nosaltres: Si aleshores es va aixecar l'opinió de Catalunya perquè s'havia de mantenir íntegrament una determinada Llei, i ara aquesta Llei ja no regeix sinó que ha estat substituïda per una altra Llei, ofrenada amb safata de plata, suposo, per no sé quins dels Consellers de la V. S. al President del Consell de la República, davant d'aquesta Llei que ha vingut a ésser substituïda per altra, que és una Llei, no diré molt diferenta, perquè això no ho sé, (*Rumors en els sectors governamentals*) ¿quina actitud és aquesta que abans aconsellava situar-se en un pla de vertader heroisme en defensa d'un text legal perquè el Parlament de Catalunya no podia refer la seva pròpia obra en la forma que us demanava el nostre estimat Cap senyor Abadal, i ara resulta que heu fet una nova Llei, per a que en tot cas sigui aquesta la rectificada o ratificada o anul·lada per l'organisme de la República espanyola. (*Rumors.*)

El Sr. ESPANYA: Defensàvem la nostra sobirania.

(*Diversos senyors Diputats de la Majoria interrompen el senyor Duran i Ventosa.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: Comprendreu que quan un fa un discurs és impossible poder contestar a les interrupcions que se li facin, si aquestes són moltes. Jo amb molt de gust contestaria totes les interrupcions o observacions que es vulguin fer a les meves paraules; però anar contestant a tots i a cada un en la forma que s'està interrompint és impossible.

El Sr. ARMENDARES: És que feu molta gràcia, senyor Duran!

El Sr. PRESIDENT: Pot seguir el senyor Duran i Ventosa. La Presidència prega als senyors Diputats que no interrompin.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Es farà càrrec, el senyor President i es faran càrrec tots els senyors Diputats, que en aquests moments, que diem que són de gravetat per les nostres institucions, és innegable el perill amb que les nostres institucions viuen. I caldria que una persona de l'altíssima autoritat i de la plena representació de l'Honorable senyor President de la Generalitat, no s'hagués de veure en aquestes contradiccions flagrants, contradiccions flagrants que aquí poden ésser més o menys perdonades en determinats moments, però que seran sempre aprofitades per aquells que són enemics vostres, però que també ho són nostres, perquè són enemics de la causa de Catalunya, perquè són enemics del sentit mateix de les nostres institucions autonòmiques.

Nosaltres no hem de donar en aquest moment la nostra opinió sobre aquesta nova Llei que ha aparegut en el *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Personalment, us diré que ha arribat a les meves mans a tres quarts de quatre, i no tinc el do, que probablement tenen altres senyors Diputats, segurament de la Majoria, de què amb un quart de temps m'hagi pogut fer

càrrec de la transcendència d'una Llei d'aquesta naturalesa. Jo us diré tan sols que en aquests moments nosaltres creiem que hi han hagut rectificacions de la vostra part, rectificacions que si són en bé de Catalunya estem disposats fins a contestar amb la prova del patriotisme més gran que es pot donar en determinats moments, que és la prova del silenci. (*Rumors.*) Jo no sé si vosaltres us heu fet càrrec, d'algui de vosaltres ja sé que no, perquè el silenci és molt difícil, (*Rialles.*) que la prova més gran de patriotisme és callar en determinats moments.

El Sr. CANTURRI: Ho heu copiat d'En Lerroux això! (*Rialles en tota la Cambra.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: ¿I per què succeeix això, senyors Diputats, per què succeeix això, Honorable senyor President de la Generalitat? Nosaltres creiem que això succeeix perquè el senyor Companys ha entès potser d'una manera excessivament modesta les seves pròpies funcions. El senyor Companys ha volgut rodejar-se de tota mena d'elements representatius dels diferents sectors de l'opinió de Catalunya, sense pensar que és ell el responsable, que és ell el director, que és a ell a qui exigirà comptes la història de Catalunya.

Tenim o hem de tenir tots els homes, i especialment els homes polítics, la nostra estrella del nord que ens ha de servir de guia en tots els nostres actes. Els que som catalanistes (*Rumors en la Majoria.*) tenim una estrella del nord en la qual hi ha el nom sagrat de Catalunya, hi ha totes les característiques de Catalunya i hi ha totes les essències del catalanisme.

El Sr. FRONJOSA: Veiem si ara resultarà que és separatista la V. S.! (*Rialles.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: (*Dirigint-se a l'Honorable senyor President de la Generalitat.*) La V. S. no ha de tenir com a estrella del nord, probablement aquesta estrella del catalanisme, perquè amb aquesta mena d'estrelles s'hi neix, no es fan amb el temps (*Rialles en la Majoria.*), però la V. S. té una altra estrella del nord, té una altra estrella que són les seves conviccions democràtiques i el seu respecte a l'opinió popular; però la V. S. ho ha oblidat, això, i en anar a formar el seu Consell — no m'atreveixo a dir-ne Govern, perquè qui governa és la Vostra Senyoria —, ha anat a cercar el consell d'elements personalment tan respectables com es vulgui, però que en realitat no tenen la representació de l'opinió. Hi ha en aquesta Minoria sectors importantíssims als quals hem de reconèixer — fóra una bogeria negar-ho — que compten amb gran part de l'opinió de Catalunya. N'hi ha d'altres que, encara que no tenen una gran part de l'opinió de Catalunya, en tenen una certa part específica. Però n'hi ha uns altres — fem abstracció de les persones — n'hi ha d'altres que en l'opinió de Catalunya no són res, que de força en l'opinió de Catalunya en tenen menys que la Unió Democràtica de Catalunya. (*Rumors.*)

El Sr. CANTURRI: No està bé això, senyor Duran!

El Sr. DURAN I VENTOSA: I, no obstant, aquestes representacions d'aquests sectors, que en vots, el dia que es pogués destriar la força

electoral dels uns i dels altres es veuria el poc que són, el poc que representen, el poc que signifiquen dintre de les característiques essencials de la política catalana, formen en el Govern. Aquests grups representats en el vostre Consell són precisament els que us han estat provocant els conflictes, els que us provoquen els conflictes, els que són la causa d'aquest malestar actual, els que són la causa d'aquesta situació difícil en què es troba avui la institució autonòmica catalana. Jo ja sé, perquè em penso conèixer el senyor Companys, ja sé que en el seu interior, no cal que m'ho digui, pensa: «Què m'explica el senyor Duran, si això ho sé més bé que ell!» Però per això invito a la V. S., no pas a què m'ho digui, no pas a què ho resolgui, sinó a què en tregui les conseqüències, que qui ha de guanyar-hi més, en adoptar les conseqüències d'aquesta premisa que estem tractant en aquest moment, és la V. S. (*Rialles.*)

Mitjans té, i molt nombrosos, la V. S., per a anar a resoldre aquest problema donant la satisfacció deguda a les ànsies de l'opinió, i llavors veurà com, adoptant l'actitud que correspon al President de la Generalitat de Catalunya, que vol dir a la representació més important avui de les ànsies d'autonomia i catalanisme de l'opinió catalana, veurà quina és l'actitud que ha d'adoptar per a anar a resoldre el problema fonamental que ha de servir de base per a l'assegurament de la nostra autonomia, l'assegurament de l'autonomia, que no us cregueu — permeteu-me que ara em dirigeixi a vosaltres — que pugui ésser salvat pels vostres vots. L'autonomia de Catalunya ha de tenir les seves arrels fora d'aquí més encara que aquí mateix. No són els vots d'aquest Parlament sols — és evident que els vots del Parlament són molt interessants per assegurar l'autonomia de Catalunya —, però no ens fem la il·lusió que s'han fet tots els dictadors del món i tots els dèspotes del món, que perquè compten amb uns quants amics, creuen que compten amb la força de l'opinió.

El problema que es presenta a la V. S. — ja sé que no faig cap descobriment — és aquest problema doble d'obtenir la concòrdia de tots els catalans, de la immensa majoria dels catalans, i obtenir la cordialitat amb el Govern de la República. Per vots que tingui la V. S. en aquest Parlament, no en tindrà prou si a fora es congria un estat de descontent tan gran com el que estan suscitant els actes d'alguns dels vostres companys de Govern, dels quals la V. S. n'és personalment responsable davant de la història. Per força que tingueu a Catalunya, no comptant amb la unanimitat de l'opinió, no n'hi haurà prou per assegurar l'autonomia de les institucions de la Generalitat de Catalunya si no podeu comptar amb una cordialitat, almenys, amb el Govern de la República. No hem arribat a aquest separatisme que alguns somnien. Vivim dintre de la República, vivim dintre de l'Estat espanyol, i no és possible que durin eternament aquests refrecs constants amb els organismes de la República espanyola. ¿Què ha de fer el senyor Companys per assegurar aquesta concòrdia entre tots els catalans? ¿Què ha de fer per anar a assegu-

rar l'entusiasme viu de tots per a les institucions tan afanyosament conquerides? El primer que cal, senyors Diputats, és que els catalans estiguin contents, i no n'hi ha prou que hi hagi una minoria de contents, no n'hi ha prou que n'hi hagi uns quants de satisfets; hem de pensar que el descontent treballa en tots aquells a qui la misèria arriba, i quan arriba aquesta misèria, quan arriba aquest desgavell econòmic, aquest estat de penúria de moltes llars, jo penso que de moment els clams dels tristos es redueixen a dir mal de l'Esquerra. Fins aquí, com compreu, no me'n doldria pas. Però ve després dir mal de l'autonomia de Catalunya, en ve dir mal de la República espanyola (*Rumors.*), i en això sí, en el moment en que aquests clams, aquestes veus que es van formant, adquireixen un ressò tan fort i veiem en perill les coses que necessitem per al desenvolupament de les nostres institucions, llavors sí que veiem en perill aquesta causa per la qual hem lluitat tota la vida, i quan veiem aquests refrecs constants amb que viviu, que constantment s'ha d'anar a Madrid a gestionar, que sembla que ens trobem en els pitjors i en els més tristos temps de la monarquia. (*Forts rumors en els escons governamentals.*)

El Sr. FABREGA: Els vostres temps! (*Segueixen els rumors. La Presidència imposa ordre.*) Sembla que ens pren per xinesos! (*Rialles.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: Quan veiem que a cada moment s'ha d'anar a Madrid, deia, i que a cada moment s'ha d'estar, no amb les gestions naturals del traspàs de serveis, que és molt justificat que es vagi allà i es tracti allà, perquè allà s'han de resoldre, però que s'hi hagi d'anar constantment a fer allò que els castellans en solen dir *templar gaitas*, i que de vegades els que hi van són els que les han espatllades abans, quan s'ha d'anar amb aquest aire provincià a tractar els problemes de Catalunya amb el Govern de la República, aleshores veiem que aquesta cordialitat que és indispensable per a l'assegurament del nostre règim autonòmic no existeix en lloc, i per aleshores és quan temem els dies tristos per a la nostra autonomia. (*Rumors en la Majoria.*)

L'Honorable senyor President de la Generalitat vol, segurament de la mateixa manera que nosaltres, la concòrdia entre els catalans, perquè la concòrdia entre els catalans, entre els que combreguen amb les seves idees i els que discrepen, és el que li ha de donar la força per a defensar la institució que ell representa. I el senyor Companys, segurament també per la seva llarga història democràtica i republicana, ha de comprendre la necessitat de què vivim en un ambient de cordialitat amb la República, no pas amb abdicació de la nostra dignitat — que ningú demana això —, sinó que jo uso la paraula que crec que és la pròpia: cordialitat. Cordialitat no vol dir ajupir-se, però tampoc no vol dir insultar; no vol dir humiliar-se, però no vol dir tampoc tractar despectivament a aquells als quals hem de necessitar en un moment determinat. El dia que el senyor Companys, que l'Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya, es faci força càrrec de la necessitat de respectar els veri-

tables dictats de l'opinió catalana i de la necessitat de sacrificar els més íntims amics personals, si cal, amb tal d'arribar a aquest doble objectiu de la cordialitat dels catalans i de la cordialitat amb la República espanyola, el senyor Companys podrà comptar amb una veritable força a Catalunya. No el senyor Companys, el President de la Generalitat de Catalunya. Si així no ho fa, no en tingui cap dubte, podran cridar els seus amics, podran interrompre quan les paraules de les oposicions siguin massa justes (*Rialles en la Majoria.*); però en canvi veurà en grandíssim perill la institució autonòmica de Catalunya, que és la institució per la qual nosaltres hem treballat sempre, la institució per la qual nosaltres volem seguir treballant; aquesta institució que si ara la perdéssim no podriem pas dir que seria per culpa nostra; una institució a la qual nosaltres no fem més que col·laborar-hi modestament, col·laborar-hi malgrat l'animositat amb què un dia féreu objecte el nostre honorable cap i president...

El Sr. FONTBERNAT: (*Dempeus davant del seu escó.*) El senyor Abadal va ésser respectat per tots nosaltres. Que s'aixequi el senyor Abadal a dir-ho, si no.

(*La quasi totalitat dels senyors Diputats dels sectors governamentals interrompen, uns protestant de les paraules del senyor Duran i Ventosa i altres adherint-se a les manifestacions del senyor Fontbernat. El senyor Fontbernat segueix pronunciant paraules, que no poden entendre's. El senyor President crida a l'ordre.*)

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Té tota la raó el senyor Fontbernat.

El Sr. CONSELLER d'Economia i Agricultura: Que parli el senyor Abadal.

(*Segueixen els rumors. La Presidència imposa ordre.*)

El Sr. PRESIDENT: Senyors Diputats: La Presidència no està disposada a abdicar del seu lloc. El senyor Duran i Ventosa sap sobradament, perquè té el testimoni del senyor Abadal que fou present, que dintre del Saló de Sessions fou respectat.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Però és que jo no he dit el contrari. (*Rumors.*)

El Sr. PRESIDENT: És que de les paraules del senyor Duran i Ventosa es podia despendre que el senyor Abadal havia estat, dintre del Parlament i dintre de la Cambra, insultat i befat. El senyor Abadal va ésser emparat per la Presidència, tant en aquest Saló com en el saló de Presidència.

(*El senyor Vallès i Pujals pronuncia unes paraules, que no arriben a la taula dels taquígrafs, li replica el senyor Fronjosa. Rumors.*)

El Sr. PRESIDENT: Ordre, senyors Diputats. La Presidència no necessita el testimoni de ningú. ¿Es que no tenen idea els senyors Diputats del que és una Cambra, on hi poden haver polèmiques? ¿Es que no tenen idea els senyors Diputats del que és un estat de passió? ¿Es que no es donen compte els senyors Diputats de què les paraules no tenen el mateix valor segons l'ocasió en què són pronunciades?

El Sr. DURAN I VENTOSA: I segons qui les pronuncia també.

El Sr. PRESIDENT: La Presidència ha estat sempre imparcial i ha emparat en els seus drets totes les minories. Jo prego als senyors Diputats, absolutament a tots, que no interrompin els oradors, perquè altrament una de les condicions del Diputat i del parlamentari és saber escoltar, precisament per poder respondre. En la Cambra, en cap moment, no s'ha produït mai cap acte entre els senyors Diputats que sigui indigne d'aquest Parlament. Segueixi el senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Sento molt que les últimes paraules del senyor President, precisament demanant que no m'interrompessin, vinguin en el moment mateix en què anava a acabar el meu discurs. Jo hauria agraït molt als senyors Diputats que s'haguessin previngut de les manifestacions que havia de fer el senyor President i que no m'haguessin interromput mentre parlava, però ja que s'ha plantejat aquí aquesta qüestió, em sap greu, perquè dintre d'aquest, diguem-ne discurs, dintre d'aquesta peroració que he pronunciat, tot això no hi entrava. M'hauré d'explicar ara; jo no crec haver dit que aquí, en el Parlament, s'hagués insultat el senyor Abadal; jo no ho crec haver dit. Encara que, si examinessim el DIARI DE SESSIONS resultaria que és cert; però això no lligava amb el que anava dient jo ni tenia cap relació amb la síntesi del discurs. Però que hi va haver animositat contra el nostre Honorable cap i President, això és evident. (*Rumors.*)

El Sr. PRESIDENT: Això en tot cas es va produir fora, però ningú del Govern ni ningú de responsabilitat no va insultar el senyor Abadal. A més, es va emparar el senyor Abadal des dels Ordenances d'aquesta casa fins al President i fins l'empararen elements i militants del partit que avui disfruta de la confiança del Govern.

El Sr. CANTURRI: Els que no el varen defensar varen ésser les VV. SS.!

El Sr. PRESIDENT: Jo no voldria parlar d'això en aquest moment; però ja que les circumstàncies m'hi obliguen, he de manifestar que si el senyor Abadal, en venir al Parlament hagués anunciat al Govern la seva vinguda, s'haurien pres més precaucions de les que es varen prendre. Però ja sap i li consta que tant a la Cambra com a la porta d'aquest palau com a la Presidència, cap senyor Diputat ni cap persona de responsabilitat va insultar el senyor Abadal. Si hi ha hagut manifestacions espontànies al carrer, això són coses que no es poden evitar. Jo prego al senyor Duran i Ventosa que no exploti aquest incident perquè sap que ningú ha provocat una animositat de les seves forces contra cap personalitat del seu partit.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Anava a acabar la meua peroració, però he d'afegir-hi ara un paràgraf, i és el de què em plau extraordinàriament aquesta divertició estratègica que entre tots heu trobat per anar a distreure la fi del meu discurs, anant a parlar d'un detall incidental que no tenia cap importància dins del discurs. (*Rumors.*) És evident que de tot el que anava dient important és tot allò altre de la necessitat d'una concòrdia entre els catalans, de la necessitat d'una concòrdia amb el Govern de la República. Un petit incident que jo no havia plantejat però que una susceptibilitat tan extremada (*Rialles.*) d'aquests

senyors de la majoria que es permeten dir-nos paraules d'aquelles que no s'usen en el llenguatge normal, i que, no obstant, tenen una susceptibilitat excessiva quan les pronuncia un diputat de Lliga Catalana, em demostra exclusivament que és que volem distreure l'opinió del que és fonamental, del que és essencial, del que interessa el país, per anar buscant aquí que els diaris puguin dir: «Esvalot mentre parla un Diputat de Lliga Catalana». Això per molts ja els basta; però aquí, com que es tracta del que jo he dit abans que hauria de trobar-se amb aquella qualitat a què he alludit abans del silenci per escoltar el que digui un company, que jo crec que interessa a l'opinió catalana molt més que no pas el que s'hagués dit fa tres o quatre mesos.

Senyor Companys: Vaig a acabar ara amb el que fa més de deu minuts que hauria dit. (*Rialles.*) Senyor Companys: Jo li prego que en el seu altíssim càrrec de President de la Generalitat de Catalunya compregui bé la responsabilitat que té en les actituds que adopti, no pas en el dia d'avui, en les actituds que adopti molt ulteriorment. Voleu escoltar el veritable dictat de l'opinió catalana?

El Sr. CANTURRI: I vosaltres, perquè heu tornat?

El Sr. DURAN I VENTOSA: Els veritables dictats de l'opinió catalana, potser amb la immensa responsabilitat que es té de la política que se segueix en aquests temps, i en els temps que s'apropen, la pot tenir la V. S. de la mateixa manera que nosaltres; la V. S. pot sentir de la mateixa manera que nosaltres el calfred del moment actual. Poden perillar, desgraciadament, aquestes institucions nostres, però si la V. S. es col·loca en l'actitud en què indubtablement la seva bona voluntat el portaria, però que aquells mals consells el podrien desviar, prestarà un grandíssim servei a Catalunya. Si pensa menys amb els dictats del seu cor i pensa massa amb el que el que els altres li aconsellen, és molt perillós de què algun dia haguem de plorar la pèrdua de les nostres llibertats catalans. (*Molt bé!, en els escons de Lliga Catalana. Rumors en els escons governamentals.*)

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor President de la Generalitat.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Es realment difícil el pugar respondre a les paraules que acaba de pronunciar, amb extensió que jo no esperava, el senyor Duran i Ventosa. No perquè cap dels arguments emprats pel senyor Duran i Ventosa, cap de les observacions per ell fetes, no puguin ésser respostes immediatament per nosaltres, que tenim una trajectòria definida. Però com que ha barrejat el senyor Duran i Ventosa, amb la seva peculiar oratòria, tants incidents solts, tantes frases separades, el recollir a través del que ha dit el senyor Duran i Ventosa, la lògica d'un pensament, un atac argumentat, no és possible. S'ha d'anar recollint frases, anècdotes, i no és possible recollir un atac sistematitzat, el qual hom pugui rebutjar des del seu punt de vista.

De manera que jo em veuré obligat, ben a contràcora, a prendre del discurs del senyor Duran i Ventosa aquelles coses que m'han semblat la gus-

pira d'un pensament i les contestaré de la manera que jo cregui prudent contestar-li.

En primer lloc, jo em faig càrrec, senyor Duran i Ventosa, de la vostra posició d'avui. L'he vista tan clara! És que vosaltres (*Adreçant-se als bancs de la Majoria.*) esperaveu que els representants de Lliga Catalana vinguessin aquí a explicar la seva absència del Parlament? Per ells, això no té importància! En un moment donat, sobre el suport de coses anecdòtiques, i varen creure's obligats a retirar-se del Parlament de Catalunya. Tan greus eren els motius? Tan extraordinaris eren els greuges per a retirar-se?

Avui tornen al Parlament de Catalunya. Volgueren produir amb allò una commoció. Per què tornen? No ho sabem. Per què se'n varen anar? No ho sabem. Però això obligava al senyor Duran i Ventosa, representant de Lliga Catalana, a una cosa: a tornar agredint, a tornar amb un to extremista i de combat, convençut de què això cobriria la seva entrada i la seva sortida del Parlament de Catalunya. (*Molt bé!*) Però, en fi, episodi al capdevall.

Jo he de declarar que m'alegro de què la Minoria de Lliga Catalana hagi tornat al Parlament. És evident que les forces governamentals necessiten el contracop d'una oposició! Potser aquesta es la vostra primera responsabilitat. És evident que el Parlament és complert quan davant l'obra del govern i davant dels naturals impulsos d'una majoria governant, s'hi troba la crítica i l'anàlisi d'una minoria de l'oposició; d'això en pot sortir el producte legislatiu que estigui més en harmonia dintre les possibilitats o els avenços de cada hora. Jo me n'alegro de què hagueu vingut, perquè a més, una minoria fortifica la posició d'una majoria i a més, fortifica el Parlament de Catalunya, el primer Parlament Català. I me n'alegro no sols per al Parlament, no sols per a la majoria governant sinó que me n'alegro per vosaltres mateixos.

Dintre el que ha dit després el senyor Duran i Ventosa, en un discurs pronunciat sense que l'esperés, en una interpellació feta sense ésser anunciada, aprofitant un moment polític que ha cregut favorable a la seva posició, però sense cap més altra consideració que aquesta, el senyor Duran i Ventosa, en adreçar-se contra meu, de la manera correcta que ell ho fa i amb el dret que té de polemitzar amb el Cap del Govern i amb el President de la Generalitat, ha parlat de contradiccions de la meua conducta. Jo, en primer lloc, separo d'això tot el que hagi pogut ésser habilitat política per a desunir el nucli governant. Tots els homes que senen en aquest banc del govern tenen la meua més absoluta confiança. Jo no m'he rendit mai a cap mena de coacció i entenc que tots ells, en conjunt, representen la voluntat de la majoria de Catalunya. (*Molt bé!*)

Contradiccions! Les ha volgut veure també el senyor Duran i Ventosa en la meua actitud, en les meves paraules, en el to de la meua veu, extremista uns cops — ha volgut dir — altres moments més suau! El senyor Duran i Ventosa potser ha fet el meu elogi! Naturalment que és difícil el paper de President de la Generalitat en els moments d'avui! Declaració, una: el Govern de Catalunya és i serà fidel a l'Estatut i a la

Constitució. Declaració, una altra: tots els homes que tenim responsabilitats polítiques aquí hem de procurar que no minvi l'hàlit sentimental que fa néixer el sentiment nacionalista de la nostra terra. (*Molt bé.*) I en el deure i en l'equilibri d'aquest estat de fet i en aquest estat de possibilitats, va seguint la seva via davant de les consciències patriòtiques el representant de la Generalitat. (*Aplaudiments.*) Mai hi haurà deslleialtat.

Però, no ens hem d'enganyar. Es que no vénen també coses incomprensibles, en els primers moments de l'autonomia, quan un sentit constitucional no ha penetrat en tots els sectors polítics fora d'aquí! Vénen, a vegades, agressions que nosaltres procurem contestar amb arguments, que nosaltres procurem contestar amb concòrdia, que nosaltres procurem contestar amb comprensió; però no podem tampoc, en aquests primers moments de l'autonomia, en què es va establir els fonaments de la nova modalitat autonòmica, no poden tampoc deixar avançar interpretacions falses que acabarien per malbaratar l'essència del mateix Estatut. (*Molt bé!*)

Es difícil i enutjós parlar de coses tan apassionants, perquè no es prestin a una manca d'interpretació; però jo no rebutjo el parlar-ne; el meu pensament polític el diré clarament, quan sigui i com sigui. Però el Govern de Catalunya, fidel a l'Estatut de Catalunya, fidel a la Constitució en la qual es va emmarcar l'Estatut, totes les vegades que ha adoptat un gest sever ha estat precisament per a defensar l'Estatut i la Constitució. (*Molt bé!*) Hem lluitat, hem anat a Madrid de vegades hem hagut de refer coses que s'estaven desfent... és possible... Hem hagut d'anar a Madrid, senyor Duran i Ventosa, a lluitar de vegades contra els polítics centralistes d'allí agermanats amb les VV. SS. (*Molt bé!*)

Ens acusa la V. S. de parlar un llenguatge diferent ací al que usem a la Porta del Sol? Les VV. SS. tenen una llarga trajectòria política. Jo, quan la V. S. parlava, pensava molt sovint: Però si tot això és el que abans deien de la Lliga Catalana: un llenguatge aquí, un altre llenguatge a Madrid, uns moments de més exaltació, uns altres moments de més transigència... Si tot això és el que deien de la política de Lliga Catalana, perquè la Lliga Catalana podia creure en un moment que era necessari assenyalar el fet de Catalunya i obrar amb fortitud, i altres moments podia creure que havia arribat l'hora d'establir una política de conquestes. Tot això entra en el joc de la política que segueix la Lliga Catalana, que avui ens vol tirar en cara aquest mateix procediment, per cert ben distanciat de la trajectòria que ells han seguit, perquè a nosaltres no ens mou cap altra finalitat política que els avenços de les llibertats catalanes.

El senyor Duran i Ventosa ha parlat d'uns moments greus, ha volgut donar a aquestes paraules, el senyor Duran i Ventosa, un significat especial del moment greu, del que podia passar, del que podria venir. Es referia el senyor Duran i Ventosa, amb això, al fet de què ha semblat que el Govern de Catalunya, el President de la Generalitat o els Consellers que componen el Go-

vern, estaven relacionades o se sentien atretes per determinats elements de la política espanyola, i ha volgut donar la sensació de què segons quines fossin les derivacions, podríem nosaltres comprometre aquí l'Estatut i l'autonomia de Catalunya.

Senyor Duran i Ventosa: Nosaltres tenim uns ideals, naturalment, com les VV. SS.; les vostres senyories tenen uns ideals de dreta o de centre, no vaig a discutir el matís ni la filiació de les VV. SS. Ara, les VV. SS. donen notes espanyolistes, ja no en compliment de l'Estatut, sinó de sentit espanyolista unitari.

El Sr. VALLS I TAVERNER: Fa una interrupció que no es percebeix clarament.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Jo he llegit el llibre de la V. S., senyor Valls i Taverner; francament, fonament espanyolista. Doncs, encara que les VV. SS.... (*El senyor Duran i Ventosa fa un gest de protesta.*)

La V. S. és nacionalista? Ho pregunto al senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Em permet la Presidència? Se'm fa una pregunta i sembla que l'he de contestar.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Si vol la V. S. Jo no acostumo a preguntar.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Precisament per això; però és que la paraula nacionalisme, avui té una sèrie de sentits, pel que si el senyor President em pregunta, jo he de contestar, i la contestació meua és la següent: Jo sóc catalanista.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Sab perquè pregunto això a la V. S.? No li pregunto com una cosa que dic casualment, sinó perquè fa anys que un dia m'ho va preguntar la V. S.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Potser si.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Si, m'ho va preguntar la V. S. En les relacions polítiques que hem tingut sempre per mi tan afectuoses, la V. S. un dia en el despatx em va preguntar si jo era federal o era nacionalista i jo li vaig contestar que sentia el sentiment de Catalunya, i em va dir la V. S. que això era nacionalisme, ja no catalanisme, sinó en sentiment de Catalunya nacionalista.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Personalment, cada un pot tenir el matís que sigui; però la meua classificació de tota la vida ha estat catalanista. No poden dir-ho tots.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Ara bé; això no té cap interès pel que anava a dir. Deia jo que les VV. SS. tenen uns ideals de dreta o de centre, i nosaltres d'esquerra, i que naturalment les forces de la Majoria governamental, no solament en la política d'aquí, sinó en la política d'aquí i en la política de fora d'aquí en el seu dret d'intervenció, de pensar i de votar, ajudaran, lluitaran a favor dels ideals que tenen, com les VV. SS. pels ideals que tinguin. Però entenguin bé: des del moment en que uns elements d'esquerra, de les forces espanyoles, no respectin i no portin els drets de Catalunya, ja

deixaran d'ésser amics nostres. (*Molt bé!*) Apren-
guin les VV. SS. (*Aplaudiments.*)

I és natural que des de la responsabilitat d'a-
quest càrrec hi he pensat molt, i que me n'adono
de l'abast que pot arribar a tenir en un moment
donat l'actitud que pugui adoptar el President de
la Generalitat i el Govern de Catalunya; n'he par-
lat, ho he consultat, i he vist possibilitats de tots
cantons, properes i llunyanes, i he meditat pro-
fundament, però sempre, sempre — perquè les pos-
sibilitats de domini d'elements més de dreta o més
d'esquerra són coses accidentals en el curs d'una
política general de règim —, sempre de cara al
poder assegurar o al no poder assegurar les lli-
bertats de Catalunya. De manera que si en algún
moment en el meu pensament hi pot haver una in-
quietut, no serà, ni és, ni ha estat pel fet d'una
posició o d'una situació que pot ésser accidental,
que és natural que els Govern i la vida política se-
gueixi el seu curs. No he donat a això una im-
portància extraordinària. Al que dono importància
extraordinària, és al fet d'una situació que porti
al nostre ànim, pel conjunt de raonaments que la
consciència pròpia es pot fer, la realitat o el su-
post de què perillin les llibertats de Catalunya.
Aquesta és la directiva que ha portat sempre el
nostre pensament en judicar totes aquestes coses.

Jo no desitjaria que el senyor Duran i Ventosa
insistís sobre aquesta matèria. Em sembla que he
estat prou explícit en quant a les manifestacions
que acabo de fer. A més, jo invitaria el senyor
Duran i Ventosa a què en el moment en què consi-
deri prudent o propici, entauli aquí un debat polí-
tic, un debat parlamentari. Han quedat moltes co-
ses enlaire; hi ha hagut un parlament del senyor
Duran i Ventosa, en el qual s'han fet una sèrie
d'enunciats; hi ha hagut ara una rèplica meua
feta amb la possible moderació. Les VV. SS. volen
aclarir la situació de les VV. SS. aquí i la posició
del Govern? Quan vulguin. Es que durant l'absèn-
cia de les VV. SS. han ocorregut coses que les
VV. SS. consideren greus? Aquí respondran els
respectius Consellers. Es que en les directives del
Govern de Catalunya hi han hagut falles, hi han
hagut mancaments de catalanisme, hi han hagut
mancaments de republicanisme, hi han hagut man-
caments de concòrdia catalanista? Les VV. SS.
ho poden dir i nosaltres els hi contestarem.

El que jo dic és el següent: Les VV. SS. han
estat absents del moment més patriòtic, més fo-
namentalment nacionalista, més serè i de més mag-
nitud de la vida catalana; les VV. SS. amb la
conducta que han usat en la Llei de Contractes
de Conreu, s'han emportat — quina paraula em-
praré jo? — el disgust, la contrarietat dels cata-
lanistes que hi havia en les files de les VV. SS.
Les VV. SS. s'han trobat ara que necessitaven
tornar al parlament perquè els correligionaris
els abandonaven; necessitaven una tribuna i ne-
cessitaven tornar a recollir a l'entorn dels parla-
ments de VV. SS. l'opinió que els seguia, i han
vingut aquí.

Tant se'ns en dona la manera com vinguen! En
to de concòrdia? Millor; no us tenim cap enemistat
personal, ni tenim cap desitg d'aixecar damunt la
terra catalana unes lluites polítiques fraticides i
violentes. Vénen les VV. SS. en un to d'orgull pro-

duït pels grans encerts que no veig enlloc; vénen
les VV. SS. en un to de domine, d'agressió i amb
paraules punyentes i mortificants? Doncs jo els he
de dir, que no és aquesta l'hora de les VV. SS.
Jo els prego que hi vagin amb compte. Res més.
(*Molt bé!, i aplaudiments en la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor
Romeva.

El Sr. ROMEVA: Senyors Diputats: El se-
nyor Duran i Ventosa m'ha fet una allusió, que jo
agraeixo perquè em dona el mitjà reglamentari
d'intervenir en aquest debat, o, si ho volem millor,
en aquest diàleg entre les dues forces més impor-
tants de Catalunya representades en aquesta Cam-
bra. Però si jo no hagués tingut aquesta ocasió
hauria hagut de demanar una benevolença a la
Presidència per arbitrar algun recurs que em per-
metés exposar aquí el meu criteri, perquè realment
em penso que estem vivint uns moments prou
greus i de prou importància perquè un Diputat,
ni que sigui insignificant com el que us parla,
pugui deixar de fer sentir aquí la veu d'aquells
que amb ell acorden i en ell tenen delegada llur
representació.

Jo no vull immiscir-me en l'aspecte polèmic
de les coses que s'han dit aquí, però crec que així
com hi ha hagut declaracions que han fixat posi-
cions, per bé que conegudes, de les forces que han
parlat per boca de llurs representants, també hem
de fixar les nostres, perquè estem en un moment
que — com deia el senyor Duran i Ventosa i jo
en això estic perfectament d'acord amb ell —, allò
que predomina més és la confusió.

(*Entra a la Cambra l'honorable senyor Conse-
ller de Governació.*)

La política catalana ha arribat a una confusió
per efecte d'una tradició llarguíssima, d'una tra-
dició que no acaba de deixar, d'una tradició que
potser és originada en la dificultat mateixa de les
coses i en la bona voluntat dels que l'han portada.
S'ha parlat aquí, de separatisme. Jo, quan sento
parlar de separatisme em quedo sempre sense saber
què vol dir. Jo he vist separatistes en tots els par-
tits catalanistes de Catalunya. Jo recordo un temps
que a Catalunya gairebé no hi havia més força
organitzada que Lliga Regionalista, i a Lliga Re-
gionalista hi havia separatistes. Quan es feia pro-
paganda, quan s'actuava dintre de les entitats
catalanes, quan s'acudia a les festes patriòtiques,
jo que ho he viscut, us diré que hi havia una massa
de la gent enrolada a Lliga Regionalista que en
aquells moments d'exaltació sentimental se sentia
això que anomenem «separatistes». Però quan des-
cendíem a una àrea més freda i aleshores punta-
litzàvem quina doctrina podríem posar-hi com a
sosteniment d'aquella exaltació sentimental, ens
trobàvem que molta d'aquella gent no tenia un
suport doctrinal per aquell estat sentimental.

I això que passava aleshores, ha anat passant
després en altres camps de la política, i hem
vist en les forces que han presidit la formació o
l'actuació de l'Esquerra Republicana de Catalu-
nya, gent que també tenia aquest separatisme
sentimental i que després ha anat caient a tots
els aspectes, àdhuc lírics, de l'espanyolisme. I és
que en realitat el separatisme no és una qüestió
de doctrina; és una actitud, i com totes les acti-

tuds és una cosa que pot ésser passatgera. Allò que realment interessa, allò que realment encarna en el terreny de la doctrina, de les idees, una posició sòlida, no és el separatisme; és en tal cas, el nacionalisme. A mi em passa com al senyor Duran i Ventosa, que hi ha vegades que el mot «nacionalisme» em crea certes dificultats, perquè avui estem vivint una època en la qual el món està ple de nacionalismes i, naturalment, quan parlem de nacionalisme català, l'hem d'explicar una mica perquè no se'ns pugui confondre.

Hi ha un nacionalisme que vol dir que allà on hi ha una personalitat, ha d'haver-hi una llibertat, i aquesta llibertat ha de tenir els òrgans d'expressió, i que aleshores aquesta llibertat, aquesta personalitat que té una llibertat, ha de poder disposar lliurement d'ella mateixa, i si ha d'entrar, per les raons que siguin, en una formació, en una concòrdia, en una intelligència, en una aliança, en una convivència amb un altre poble, ho ha de fer lliurement, amb aquella posició del que pacta tenint llibertat de no pactar.

Ara hi ha un altre nacionalisme que va més enllà de tot això. És el nacionalisme d'aquells que creuen que l'àrea de la seva personalitat s'ha d'expandir ofegant els drets i la personalitat dels altres pobles, i d'aquest nacionalisme nosaltres n'estem patint tota la vida. El país més nacionalista que hi ha hagut a la península ibèrica, ha estat Castella, en aquest sentit, i nosaltres no volem de cap manera, que se'ns pugui confondre amb aquesta mena de nacionalistes, com no volem que se'ns confongui amb el nacionalisme d'un Mussolini, o amb el nacionalisme d'un Hitler, o d'un Maurràs. Però, una vegada definida aquesta idea del nacionalisme català, això té les seves conseqüències. En cada moment hi haurà una actitud; el que no pot haver-hi és una actitud que sigui contradictòria. I a Catalunya en principi, aquest nacionalisme l'han sentit tots els catalans que han entrat en la vida de la política i no hi han entrat en un sentit d'hostilitat a Catalunya, perquè de fet, a Catalunya només es pot ésser català, o només es pot ésser anticatalà.

Ara, una aplicació pura d'aquesta doctrina, voldria dir que Catalunya, en tant la seva llibertat no sigui totalment reconeguda, i en tant la seva unió amb els pobles ibèrics no sigui efecte d'un pacte absolutament lliure, ha de considerar-se una cosa apart, i ha de resoldre els seus problemes i ha de moure la seva vida política amb una independència absoluta de la vida política espanyola, perquè quan no es fa això, es crea una situació que és la situació que s'ha vingut patint a Catalunya; és una situació que s'ha patit en el temps de la Monarquia, i que s'està patint en el temps de la República. I és que els partits catalans, els partits catalans més forts, viuen sempre depenent de les vicissituds de la vida política espanyola, i aleshores passa que aquella petita ajuda — perquè jo vull reconèixer que aquesta política amb la qual no estic conforme, pot haver estat, i ha estat, en molts moments, una política de bona intenció —, aquella petita ajuda que cada partit català ha pogut anar a buscar en els partits espanyols a favor de Catalunya, ha estat contrapesada amb la divisió que ha creat dintre de Catalunya, i si un dia

Catalunya necessita fer un acte d'unanimitat i de força, es trobarà sempre, que amb els efectes d'aquesta política aquesta unanimitat li serà inter-dita.

Però tingueu ben present com una cosa descomptada, com una cosa amb la qual s'ha de comptar sempre, que l'actitud del Govern de l'Estat espanyol, en relació als problemes totals de l'autonomia de Catalunya, sempre estarà afectada pel signe polític d'ells i pel signe polític del Govern que hi hagi a Catalunya, i del Partit que predomini a Catalunya, de manera que mentre mani a Catalunya un Govern d'esquerra tindrà l'animositat del Govern espanyol de dretes i quan mani un Govern de dreta, tindrà l'animositat del Govern espanyol d'esquerra.

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: I de dreta.

El Sr. ROMEVA: I de dreta també; com també hi ha en el fons del cor l'animositat o diem-ne la resistència de moltes masses d'esquerra. És difícil que aquesta posició nacional de Catalunya, i sobre això també ens n'hem de fer càrrec i ho hem de prendre com una cosa humana que no es pot modificar, sigui sentida de la mateixa manera com ho sentim nosaltres per aquells que porten en la seva ànima, segle damunt segle, l'esperit d'aquell nacionalisme a què em referia abans. I sobre aquest estat que podem dir permanent, poseu les modificacions tan favorables com volgheu a favor d'uns o d'altres i sempre ens trobarem que l'ajuda que poguem anar a cercar a ells, que l'ajuda que poguem anar a cercar a fora de Catalunya, és una ajuda que divideix els catalans.

Jo aquí vull recollir les paraules del senyor Duran i Ventosa quan ha dit que l'autonomia de Catalunya no s'havia d'assegurar aquí, sinó a fora. Jo crec que l'autonomia de Catalunya l'hem d'assegurar aquí; i per assegurar-la aquí, és perquè els uns i els altres, tots els Partits catalans, han de renunciar i hauran de renunciar a les aliances, a les enteses, als favors que puguin rebre dels Partits espanyols, encara que en determinats moments pugui semblar que aquests favors són cosa beneficiosa per la mateixa autonomia i per la mateixa llibertat de Catalunya que defensem.

Es una cosa que cada vegada que sentim una discussió entre les forces d'esquerra i de dreta, ho hem de pensar i ens vénen ganés de proclamar-ho i recordar-ho perquè sembla que s'oblida. Ens anem retreient uns i altres les contradiccions, i mentre visquem aquesta contradicció essencial, fatalment la nostra actuació serà plena de contradiccions. Mentre nosaltres volgüem governar Catalunya i, al mateix temps, intervenir en el Govern d'Espanya, serem advocats de dues parts contràries i neutralitzarem la nostra pròpia acció. I entenc que Catalunya no li convé de cap manera això, sinó que el que li convé a Catalunya és que totes les nostres coses es resolguin aquí.

El senyor Duran i Ventosa ha tingut la bondat d'alludir a l'actitud nostra quan la votació del representant del Tribunal de Garanties Constitucionals pel Parlament de Catalunya. Tota l'oposició de l'Esquerra i d'una massa de catalans que no són d'esquerra a l'acceptació de la

sentència del Tribunal de Garanties, descansava en el fet de què aquesta sentència no havia estat una sentència jurídica, sinó política. I això és el que jo deia que havia de passar fatalment. Ho anunciava i les meves paraules estan en el DIARI DE SESSIONS. Sí; jo anunciava que el primer plet de Catalunya que es portés al Tribunal de Garanties Constitucionals, seria objecte d'una sentència política i no jurídica. I així ha ocorregut.

L'autonomia, la llibertat de Catalunya s'ha d'assegurar ací, i s'ha d'assegurar ací amb un esperit de concòrdia i amb un esperit de col·laboració. Jo entenc i ho he dit sempre, que l'Esquerra Republicana de Catalunya, no ha fet des del seu naixement, res per a assegurar a Catalunya aquest esperit de concòrdia. Jo entenc que ha seguit en les seves relacions amb la política espanyola aquella mateixa tradició ja existent d'anar-se a solidaritzar amb Partits espanyols i que portaren en molts moments dintre de Catalunya els plets de la política general espanyola. Però jo també entenc en els moments en què jo reclamo una vegada més de l'Esquerra Republicana de Catalunya, de la coalició governant a Catalunya, una política que faciliti la concòrdia de Catalunya, entenc que no pot venir la concòrdia d'una sola banda, i que tots ens hem de posar en una actitud que faciliti la concòrdia. I en aquests moments jo celebro com un dels fets més satisfactoris que estem vivint aquests dies, el retorn dels representants de Lliga Catalana al Parlament. Jo celebro que ells tornin a seure al nostre costat. Permeteu-me que jo digui aquí paraules que poden semblar una exhortació impròpia de la meua poca autoritat, però que haurien d'ésser enteses per tots: el que la vida política de dintre de Catalunya, sigui encaiminada per uns viaranyos que donin facilitats a aquesta obra de concòrdia, no és obstacle perquè es legalitzin els postulats de les diverses representacions, de les diverses maneres de pensar i sentir de l'opinió catalana.

Nosaltres vivim uns moments gravíssims. S'ha dit i s'ha repetit aquí i s'han fet al·lusions a la possible necessitat de què Catalunya, com un sol home, manifesti la seva voluntat i es col·loqui en una actitud que obligui a reconèixer els seus drets; i sempre que ataquem aquesta corda, trobarem que aquesta exaltació sentimental de què parlàvem abans, es produeix en la massa; trobarem facilitats d'exaltar el poble de Catalunya i sempre hi hauran uns catalanistes, sempre hi hauran uns patriotes que se sentiran emportats i creuran que la seva consciència els obliga a sumar-se a aquesta exaltació i a l'obra que pugui seguir a aquesta exaltació. Però hi ha una responsabilitat alta que vull assenyalar aquí a aquells que per un mitjà o altre provoquen aquestes exaltacions. Hem d'ésser nacionalistes; hem d'exaltar el nostre dret, hem de defensar el nostre dret. Però tots els catalans hem de tenir la seguretat que quan posem tot el que tenim a la defensa d'aquest dret, quan se'ns invita i nosaltres accedim a seguir una onada sentimental que va a la defensa d'aquest dret, no hem de trobar després com una compensació el que aquesta onada sentimental hagi servit únicament en profit d'un partit de Catalunya i, el que encara és pitjor, en profit

d'un partit espanyol. Jo dic aquestes coses aquí, i potser els Diputats que m'escolten estan cansats de sentir-me-les dir en un to o en un altre; però jo, si tinc algun valor, o algun mèrit, és precisament l'ésser conseqüent amb les coses que he dit.

El senyor Duran i Ventosa ha fet una al·lusió a la força d'Unió Democràtica de Catalunya, i alguns senyors Diputats quan l'han sentit han rigut; i és que han suposat que el senyor Duran i Ventosa parlava irònicament.

El Sr. DURAN I VENTOSA: No. No parlava irònicament.

El Sr. ROMEVA: Ja sé que no parlava irònicament; ja sé que ell parlava d'una força real que té Unió Democràtica de Catalunya; d'una força real que no descansa potser en el nombre oficial dels seus adherits, però que descansa en la quantitat enorme de la gent que l'estima, que l'estima i la veu amb goig, però que no...

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Que no la vota. (*Rialles.*)

El Sr. ROMEVA: Efectivament. Però tota aquesta força també l'estima. I tinc aquí l'orgull de dir que no hi deu haver cap Diputat en aquesta Cambra, potser ni l'Honorable senyor President de la Generalitat, potser ni el senyor Duran i Ventosa que m'està escoltant, que pugui dir el que jo dic; que pugui haver recollit com jo he recollit, tantíssimes paraules de conformitat amb les coses que jo dic, a fora de la Cambra, i que després no es tradueixen en la conformitat dintre. És potser això un orgull, que no és meu, és del partit, és de les idees, és d'aquestes coses que nosaltres proclamem perquè tenim l'esperança posada en què totes aquestes partícules d'adhesió que anem rebent i que no sempre són a la integritat de l'ideari, però que representen una evolució en les consciències que pot produir el dia de demà un fruit, que no per nosaltres, si no per a Catalunya, serà un fruit de positius resultats. Per això, jo no em canso de repetir sempre les mateixes coses, i en aquests moments, precisament perquè els considerem greus, m'he sentit obligat a dir-les novament. Jo no puc fer res més sinó esperar que cadascú les vulgui acollir amb la benvolença amb què personalment m'acullen a mi a les vulgui també deixar que facin el seu camí dintre de les consciències que potser també despertaran alguna part dels sentiments que jo vaig recollint en aquesta Cambra.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Senyors Diputats: Procuraré ésser molt bren, perquè no oblidó de què se m'ha fet el càrrec de què he fet un discurs molt llarg i, per consegüent, procuraré almenys en la rectificació esmenar la meua falta. He de confessar la meua estranyesa profunda de què amb aquest temps d'absència nostra d'aquí el Parlament, una persona tan clarividient, tan aguda com el senyor Companys, hagi oblidat ja la nostra manera d'ésser. El senyor Companys, que és hàbil parlamentari i agut polític, no es podia pas pensar que la Minoria de Lliga Catalana

després d'uns quants mesos de no acudir a aquest Parlament vindria aquí humilment i diria : «Doncs sí, senyors ; ens vàrem anar per tal i tal raó i ara tornem per tal i tal raó», i que ens oblidariem de la feina cabdal que una minoria ha de portar a terme en un Parlament, que és la de fiscalització dels actes del Govern. Nosaltres no ens hem considerat obligats, malgrat l'afectuos requeriment del senyor Canturri mentre jo parlava, d'explicar el per què érem aquí i no ho hem explicat per una raó : perquè tampoc vàrem explicar per què ens n'haviem anat. Nosaltres ens vàrem dirigir a l'opinió quan ens en vàrem anar, vam publicar una nota dirigida a l'opinió pública dient-li perquè consideràvem que ens n'haviem d'anar del Parlament i quan hem cregut convenient als interessos de Catalunya tornar al Parlament, hem donat una altra nota dirigida al Cos electoral dient el per què crèiem que havíem de reintegrar-nos al Parlament ; perquè ningú ens havia preguntat res, no havíem de fer res més, senyor Canturri i Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya.

I si algú desitja saber per què venim, actuant ja es veu el perquè venim : venim a exercitar les nostres funcions fiscalitzant sempre que ho creuem necessari.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT : No és seriós això, senyor Duran !

El Sr. FONTBERNAT : Això és una imperiniència. (*Rumors.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA : Honorable senyor President, si les meves paraules no són serioses, què seran les dels seus companys de Majoria ?

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT : La V. S. no oblidí que té una representació.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Potser sí que he parlat amb un to una mica lleuger. Però també m'estranya que no se'n recordi d'això el molt benvolgut amic senyor Companys ; m'estranya que no es recordi que és un dels seus hàbits parlamentaris, cadascú té la seva tàctica especial, el de barrejar el to seriós, i a estones patètic o dramàtic, quan l'assumpte s'ho mereix, amb aquest to lleugerament afectuós, crític, que en alguns moments cal usar. Crec que davant d'una interrupció dels vostres companys, no pas és injustificat que jo ho tracti amb aquest to lleugerament poc seriós que deia l'Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya.

No oblidem — i diem-ho ben seriosament — quina és la funció d'un Parlament. La funció d'un Parlament és la de contrarrestar, fiscalitzar, sospesar constantment en el polític l'acció del Govern ; en el legislatiu, col·laborar en la funció legislativa millorant els projectes de Llei. Havíem d'esperar un altre moment per anar a exercir aquesta funció fiscalitzadora ? L'Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya ha trobat una mica estrany el que jo pronunciés un discurs un xic massa llarg, com si fos una interpellació al Govern, i fins m'ho ha dit — i és l'única cosa que a mi em sap greu —, com si jo no hagués obrat prou correctament en no advertir-lo. Però jo entenc que quan la V. S. ha donat compte de les

modificacions introduïdes en el seu propi Consell, era el moment de parlar de tot això. Però com que jo no podia saber el sentit en què la V. S. s'explicaria, era difícil que li anunciés el que jo diria. Per altra part, tampoc havia tingut ocasió de parlar particularment amb el senyor President, en qual cas li hauria dit — i em sembla que ho havia dit al senyor President de la Cambra —, que segons el que digués la V. S. jo intervindria en el debat. Però creu que això té una gran importància ? Jo crec que no la té. Jo crec que més que això, la té el fet de què el senyor President de la Generalitat, amb aquella habilitat que tots li reconeixem, hagi fet un discurs molt hàbil, hagi fet un discurs molt bonic i molt eloqüent, però que s'hagi oblidat — naturalment, d'una manera expressa —, el contestar les tres coses fonamentals del meu discurs — perquè la resta amb prou feines valia la pena —, que són, en primer terme, el parlar del separatisme ; en segon lloc, la necessitat de què hi hagi la deguda concòrdia entre els catalans ; la tercera, la cordialitat amb el Govern de la República. D'aquestes tres qüestions, el President de la Generalitat no n'ha dit ni una paraula.

Jo desitjo, aprofitant aquestes paraules de rectificació, aclarir conceptes, que pel que es veu jo m'hauré expressat malament, puix el senyor Romeva ha interpretat unes paraules meves que si jo no les he pronunciades com ara les diré, és que no les he pronunciat bé. He notat que el senyor Romeva deia que jo creia que l'autonomia no s'havia de consolidar aquí, sinó a fora d'aquí. En dir aquesta paraula «aquí», jo em referia aquí, a aquest Saló, però no a tot Catalunya. (*Rumors.*) Jo no sé si ho he dit així o no, perquè jo no sóc un gran orador com tots els altres oradors d'aquest Parlament. Jo sóc un Diputat que explica el seu pensament tan malament com té la desgràcia de fer-ho. Jo desitjaria tenir l'eloqüència dels meus companys per a no equivocar-me en l'expressió del meu pensament ; però en aquest cas crec que no m'he equivocat. El que hi ha, és que moltes vegades pot ésser interpretada una paraula en un sentit o en un altre. El que volia dir, i crec que ho he dit, és que no havia de decidir-se aquí, amb els vostres vots ; però per a res m'he referit a la resta de Catalunya.

Explicat això, m'he de plànyer simplement de què persistim en el mateix confusionisme, de què aquesta gravetat de les circumstàncies a què ha fet allusió el senyor Romeva, que han reconegut tots els senyors Diputats, i que no ha negat el propi President de la Generalitat, no hagi tingut prou força, no hagin exercit prou pressió en l'ànim del senyor President per arribar a una conclusió respecte dels tres extrems a què he fet esment abans.

Perquè no es tracta, senyors Diputats i molt especialment el senyor Romeva, no es tracta de què en un partit hi hagi elements que tinguin unes ideologies determinades, que no puguin ésser les ideologies generals de tots els altres, no es tracta d'això. És evident, sobretot donada la situació dels partits en el dia d'avui a Catalunya, que quan s'arriba a un moment de votar, tenen votació per centenars de milers de vots, és evident que no pot haver-hi una concòrdia absoluta, precisa, categòrica, en les ideologies de tots aquests electors i en les ideologies de tots els afiliats ; de tot això ens

n'hem de fer càrrec. Però no es tracta dels afiliats, no es tracta de si en les propagandes que s'han fet en aquests anys darrers hi havia uns oradors que anessin una mica més llençats, i uns altres que donessin una nota una mica més extremista; es tracta dels cap-davanters del partit i es tracta dels que exerceixen càrrecs de responsabilitat en el Govern; és d'això del que es tracta; i es tracta sobretot d'aquells que en un moment donat estan en una situació tan delicada i tan difícil com és la d'ésser alhora el representant de Catalunya i el representant d'Espanya a Catalunya.

I en aquests moments es quan és precis que els confusionismes no puguin tenir lloc, perquè els confusionismes en les ideologies i sobretot en l'actitud, en els actes de govern d'aquell que exerceix aquesta doble, altíssima i delicada funció, poden donar lloc a aquests refrecs als quals he fet abans referència, a aquests refrecs als quals, en uns paràgrafs admirables per la seva confusió, admirables per les paraules eloqüents que pronunciava i que no deien res, ha fet una lleugeríssima referència el senyor Companys. Però jo li dic que crec que en els moments actuals no n'hi ha prou en dir que serà lleial a l'Estatut i que serà lleial a la Constitució. Ah!, senyor Companys. Jo recordo, suposo que ara deu ésser igual, que en les Corts de l'antic règim obligaven els Diputats i els Senadors a fer uns acataments, a fer uns acataments dient: «Juro o prometo tal i qual cosa». La V. S., que va tenir càrrecs parlamentaris aleshores, suposo que deuria jurar o prometre. Què prometia aleshores? Res.

L'Honorable PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Efectivament, res.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Aquestes manifestacions de juraments i de promeses, d'acataments i de lleialtat, de lleialtat a una cosa escrita que de totes maneres ens obliga, no tenen cap valor. En canvi, el que té valor és la manifestació contundent del què es vol. I jo li torno a dir — i m'alegro que hi hagi en aquest Saló algun senyor Diputat que no hi era en el moment en què jo he fet el meu discurs—, que jo crec lícit el separatisme i que comprenc que hi hagi qui sigui separatista. Però que el que no comprenc, i el que l'opinió de Catalunya no comprèn i el que l'opinió dels catalans i dels espanyols no pot tolerar, és que es jugui amb aquest sentiment i aquesta orientació separatista. Això és el que jo hauria desitjat que es digués, i no per mi sinó pel bé de Catalunya. Hauria desitjat, pel bé de Catalunya i per a la consolidació de les nostres institucions, que ho digués el senyor Companys, però el senyor Companys ha considerat preferible mantenir-se en aquest confusionisme. Ell es decantarà una mica cap a un cantó o una mica cap a l'altre, segons s'ha després de totes aquelles habilitats oratòries a què he fet referència abans. Però els moments actuals, Honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya, ho sap tan bé ell com nosaltres, els moments actuals no són ja d'habilitats: són de gestos. Pels gestos i per les actituds és que l'opinió de tots ens ha de judicar.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula l'Honorable senyor President de la Generalitat.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Unes paraules, també breus i seguint les petjades que en aquesta segona intervenció acaba de donar-me el senyor Duran i Ventosa. Quan jo he parlat, senyor Duran i Ventosa, de què no era seriós el que la V. S. deia, permetent-me una intervenció que està sempre fora de les meves habituds parlamentàries, no ho havia fet pel to de les paraules de la V. S. Conec la manera de polemitzar de la V. S., que jo he admirat alguns cops i n'he patit altres cops. (Rialles.) La V. S. era una de les persones que jo, políticament, he odiat en el començament de la meua vida política; després he conegut a la V. S. i he tingut relacions d'amistat.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Que encara les mantinc.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Jo he sentit aquest impuls violent en contra de la V. S., perquè jo era redactor d'un periòdic republicà i la V. S. era Regidor, i des de la tribuna de la premsa, jo, que no era periodista per ésser-ho, sinó que solament podia ésser periodista republicà, tot i mereixent-me un extraordinari respecte aquesta professió, jo, per la meua qualitat especial, assistia a les sessions i m'indignava aquesta manera de fer, de dir, d'argumentar, de somriure; m'indignava, i tenia contra la V. S. una enemistat que no ha pogut apagar res més que el tracte personal. (Rialles.)

Jo deia que era poc seriós, no pel gest que ja conec ni per la manera de polemitzar molt hàbil i molt política, que també conec, no; deia que era poc seriós, i potser no era la paraula, potser havia de dir poc respectuós, poc correcte pel Parlament, que la V. S. digués: «D'aquí vàrem marxar i no vàrem dir per què marxàvem. I com que res vàrem dir quan vàrem marxar, tampoc no diem res ara quan tornem.»

El Sr. DURAN I VENTOSA: Em permet la V. S. una interrupció? Tot això ho hauria explicat d'una altra forma si no hi haguessin hagut les interrupcions d'aleshores. (Rumors en els escons governamentals i tribunes. El senyor President imposa ordre.)

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Bé: el senyor Duran i Ventosa després de la rectificació li sembla que no he estat prou explícit. He dit que era tot l'explícit que podia ésser des del meu lloc. Jo no m'he de rendir a preguntes o aclaracions que poden semblar en un moment determinat fora del límit.

Heus ací el senyor Duran i Ventosa, representant de Lliga Catalana, la història de la qual és ben coneguda, que ha impulsat el moviment sentimental de Catalunya i que ha tingut moments heròics de verbalisme, moments de catalanisme viu; heus ací el senyor Duran i Ventosa que ara està burxant: «Digueu que sou ben espanyolista, digueu-ho que sou ben espanyolista. I per què ho he de dir jo, ara? A títol de què?»

El Sr. DURAN I VENTOSA: Aquí, no. Digueu-ho en el moment que vulgueu.

L'Honorable Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT: Com a home de Govern he de

dir una cosa : que no tinc d'anar a exposar els meus sentiments ni entregar-los a la consideració dels altres com una concessió. Jo he de dir que el Govern de Catalunya és fidel a l'Estatut, és fidel a la Constitució i som fidels a la República. (*Molt bé! en la Majoria.*) Tant de bo tots poguéssin dir el mateix. (*Molt bé!*)

Diu el senyor Duran i Ventosa en aquests moments (i aquestes són les coses que molesten i fereixen) : «Quan les VV. SS. prometien en temps de la monarquia el càrrec de Diputat i de fidelitat a la Constitució, què prometien?» Res, senyor Duran i Ventosa. Aquest és el mal. «Què prometen les VV. SS. ara a la República? Ah! això és el que em faltaria saber! (*Molt bé.*)

Aquest pla, senyor Duran i Ventosa, no hi podem anar, no podem discutir-hi. La V. S. ha fet unes preguntes i jo les he contestades lleialment. De la nostra lleialtat ningú no en pot dubtar. Que la vida política té alts i baixos; que els moviments nacionalistes tenen hores d'una més extraordinària vibració que altres, que fins el gest pot variar segons la conducta dels altres — ho explicava això el senyor Romeva amb la paraula gràfica —. De cara a la defensa de les seves llibertats, Catalunya avui ha de deixar obertes les portes del seu esdevenidor. En un moment en què es trepitgen les nostres llibertats, en què veiem un perill per a l'autonomia de Catalunya, de cara a això, si s'aixeca una onada sentimental d'amor a la terra no és prudent apagar-la amb la prosa de paraules que podrien fer minvar la pròpia defensa de Catalunya. (*Molt bé!*)

Per tant, crec que amb les explicacions concretes del pensament i de la situació del Govern de la Generalitat, no hi pot haver equívoc de cap mena, i que potser no era lícit políticament aprofitar-se d'una posició parlamentària i venir aquí a insistir prop del Govern volent que faci exhibició d'un sentiment que pot quedar dintre de l'ànima, pel mateix amor que sentim per la República.

Em sembla que ja és suficient el que s'ha dit. El Govern de Catalunya, en aquesta qüestió, ha mantingut sempre una perfecta unanimitat. El Govern de Catalunya, el mateix aquest que els altres, no deixarà que en cap moment es trepitgin, es desconeixin, les llibertats reconegudes per la República i consignades en l'Estatut i que estan emmarcades dintre de la Constitució, que és la Llei fonamental de l'Estat republicà. Aquesta és la posició actual, la posició lleal i la posició noble de Catalunya.

Respecte al restant, crec que les paraules del senyor Duran i Ventosa tan sols han volgut emmetzinar un debat, i per aquest camí jo no puc seguir-lo ni puc continuar. He dit. (*Molt bé!, molt bé!, en la Majoria i altres sectors governamentals.*)

ORDRE DEL DIA

Discussió del Dictamen de la Comissió de Cultura sobre el Projecte de Llei confiant a l'Institut d'Acció Social, Universitària i Escolar de Catalunya l'administració de les beques de la Generalitat i creant cent beques amb destinació a estudis universitaris

El Sr. TAULER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tauler.

El Sr. TAULER: Pregaria a la Cambra, abans d'entrar en la discussió d'aquest dictamen, i a fi que puguin estudiar-lo els qui no n'hagin tingut esment, que volgués deixar-ho per a la sessió vinent.

El Sr. PRESIDENT: Així ho acorda la Cambra? (*Assentiment.*)

Se suspèn aquest debat.

Senyors Diputats: No ignoren les VV. SS. que l'hora de començar la sessió, segons acord de la Cambra, és les quatre i mitja. Jo els prego, per tant, que siguin puntuals, ja que a partir de demà a les quatre i mitja en punt, començaran les sessions.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de dimarts

1. Precs i preguntes.
2. Discussió del Dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei de Censura Cinematogràfica de protecció a la infància.
3. Discussió del Dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei confiant a l'Institut d'Acció Social, Universitària i Escolar de Catalunya l'administració de les beques de la Generalitat i creant cent beques amb destinació a estudis universitaris.

(*S'aixeca la sessió a tres quarts de vuit de la vetlla.*)

